

Dr hab. Radosław Wilkiewicz
Dziedzina: sztuki muzyczne,
Dyscyplina artystyczna: dyrygentura
Akademia Sztuki w Szczecinie
radoslaw.wilkiewicz@akademiasztuki.eu

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgra **Szymona Piotrowskiego** sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne, wszczętym Uchwałą Rady Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

Zleceniodawca:

Rada Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego pismem Przewodniczącego prof. dr hab. Arkadiusza Kaczyńskiego z dnia 09.07.2024 r. wraz z Uchwałą nr 33/2023/2024 Rady Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 4.07.2024 wyznaczającą recenzenta w mojej osobie.

Podstawa prawna:

Art. 190 ust. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.), w związku z § 11 ust. 6 uchwały nr 109/2022/2023 Senatu UKW z dnia 27 czerwca 2023 r.

Podstawowe dane o kandydacie

Mgr Szymon Piotrowski jest absolwentem kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej (data ukończenia 6 lipca 2015 r.) Wydział Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Określone przez niego zainteresowania to: muzyka filmowa, rozrywkowa, prowadzenie działalności koncertowej orkiestry symfonicznej, rozrywkowej. Zatrudniony w Stowarzyszeniu Muzyczny Konin, od 2021 prezes stowarzyszenia. Od roku 2015 występujący jako dyrygent, aranżer i pianista Konin Band Orchestra oraz Orkiestry Szymona Piotrowskiego, od 2013 kierownik artystyczny i pianista The Nice Band w Koninie, członek Konińskiego Kameralnego Zespołu Akordeonowego .

Współpracujący z wieloma uznanymi artystami czy zespołami m.in. Tre Voci . Posiadający bogaty i doceniany dorobek aranżacyjny na składy symfoniczne, wokalne, zespoły instrumentalne oraz wokально-instrumentalne. Jak sam pisze, interesuje się „procesem powstawania muzyki do filmu obserwując warsztat takich kompozytorów, jak John Williams, Brian Tyler, Michał Lorenc, Jerzy „Duduś” Matuszkiewicz, Krzysztof Komeda, czy Wojciech Kilar”. Jest autorem aranżacji muzyki filmowej na orkiestrę symfoniczną m.in. takich jak: Iron Man 3, Lion King, Dragon Warrior 3, Cloud Atlas, Braveheart, Dark Knight, Princess Mononoke, Rey’s Theme, Up is Down i wykonywanej podczas koncertów Visual Concert przez orkiestrę CoOperate Orchestra z Poznania pod dyrekcją Adama Domurata w produkcji Visual Production.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgra **Szymona Piotrowskiego** składa się z rozprawy teoretycznej będącej opisem tego dzieła, zatytułowanej : „Problematyka wykonawcza w autorskich aranżacjach orkiestrowych wybranych pozycji filmowych.” napisana pod opieką prof. dra hab. Bernarda Mendlika oraz dzieła artystycznego – nagrania zarejestrowanego w 13 plikach wave na płycie CD (czas łączny nagrania ok. 52 minuty i 06 sekund)

Dzieło artystyczne:

Składają się z nagrania 13 wybranych aranżacji muzyki z polskich seriali, filmów telewizyjnych i kinowych dokonanych przez Szymona Piotrowskiego (podaję za autorem pracy):

1. Muzyka z filmu *07 zgłoś się*, muz. Włodzimierz Korcz, śl. Zbigniew Stawecki (tu pragnę skorygować – *07 zgłoś się* był serialem telewizyjnym)
2. Muzyka z serialu filmowego *Alternatywy 4*, muz. Jerzy Matuszkiewicz
3. Muzyka z filmu *Lalka*, muz. Andrzej Kurylewicz
4. Muzyka z serialu filmowego *Dom*, muz. Waldemar Kazanecki
5. Walc z filmu *Ziemia obiecana*, muz. Wojciech Kilar
6. *Nim wstanie dzień* – muzyka z filmu *Prawo i pięść*, muz. Krzysztof Komeda
7. *Dziecko Rosemary* – muzyka z filmu *Prawo i pięść*, muz. Krzysztof Komeda
8. *40 lat minęło* - muzyka z serialu *40-latek*, muz. Jerzy Matuszkiewicz, śl. Jan Tadeusz Stanisławski
9. Muzyka z filmu *Jak rozpętałem II wojnę światową*, muz. Jerzy Matuszkiewicz, śl. Andrzej Czekalski

10. *Uciekaj moje serce* – muzyka z filmu *Jan Serce*, muz. Seweryn Krajewski (tu podobna uwaga – „Jan Serce” był serialem telewizyjnym)
11. Muzyka z serialu filmowego *Janosik*, muz. Jerzy Matuszkiewicz
12. Muzyka z serialu filmowego *Podróż za jeden uśmiech*, muz. Jerzy Matuszkiewicz
13. Muzyka z serialu filmowego *Stawka większa niż życie*, muz. Jerzy Matuszkiewicz

W tym miejscu pragnę dodać, że wymienione seriale realizowane były w swoich czasach dla telewizji. Nie istniały wtedy platformy streamingowe, więc zarówno w napisach zawartych w obrazie, jak i wg ówczesnej nomenklatury, nosiły i noszą do dziś miano „seriali telewizyjnych” a nie „seriali filmowych”.

W realizacji dzieła artystycznego udział wzięli:

Dominika Balewska – śpiew, utwór nr 1

Ryszard Jarosław Piotrowski – śpiew, utwory nr 8 i 9

Zespół „The Nice Band” w składzie 8 osobowym

- Szymon Piotrowski - kierownik artystyczny, aranżer, instrumenty klawiszowe,
- Mateusz Zawadzki –instrumenty perkusyjne, cajon
- Piotr Żurek - trąbka
- Rafał Stegenta –saksofony, klarnet
- Zbigniew Kołodziejczak - puzon
- Paweł Jankowski – kontrabas, gitara basowa.
- Michał Dykban –gitara elektryczna i akustyczna.
- Katarzyna Żurawik – śpiew

„Koniński Kameralny Zespół Akordeonowy” w składzie:

Ryszard Jarosław Piotrowski - kierownik artystyczny, Paweł Trzos, Krystian Weber, Maciej Kucharczyk, Łukasz Kucharczyk Szymon Piotrowski (aranżer, instrumenty klawiszowe)

Większość w/w wykonawców to muzycy profesjonalni z wyższym wykształceniem a dwóch akordeonistów ukończyło ogniska muzyczne.

Jak pisze autor dysertacji: „Dzieło artystyczne realizowane było w oparciu o posiadany skład instrumentalny i wokalny w obu zespołach je realizujących. Ilość wykonawców była mniejsza niż ilość instrumentów zapisanych w partyturze, dlatego brakujące głosy instrumentalne jak: flety, obój, klarnety, fagot, kwintet smyczkowy, drugie trąbki i puzony zostały nagrane studyjnie za pomocą *Virtual Studio Technology Instrument* , czyli tak zwanych *sample*”.

Poza treścią dysertacji, otrzymałem informacje od doktoranta, o tym, że nagrania muzyki filmowej odbyły się w dniach 29-30.03.2024 w Studio direcTon Hubert Ampula w Ostrowie Wielkopolskim. Partie akordeonowe zostały dograne 27-28.05.2024 r. Mastering dokonany w maju br.

1. Muzyka z serialu telewizyjnego „07 zgłoś się”, muz. Włodzimierz Korcz, sł. Zbigniew Stawecki.

Opracowanie wokalnie-instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: głos, 2 flety, obój, 2 klarnety B, saksofon altowy, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, talerze, wibrafon, shekere, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, harfę, fortepian, 4 akordeony, skrzypce I, II, altówki i wiolonczele.

Aranżacja, której wykonanie trwa około 3 minut, dobrze odzwierciedla klimat serialu odwołując się do najbardziej charakterystycznych jego motywów muzycznych.

Składa się z dwóch części : muzyki „czołówki” , instrumentalnego motywu intrygi, a następnie tzw. „tyłówki” czyli napisów końcowych, w tym wypadku wokalizy wykonywanej pierwotnie przez Grzegorza Markowskiego w napisach końcowych granej tu przez saksofon altowy, rozszerzonej o piosenkę „Przed nocą i mgłą” na tą samą melodię, niegdyś w wykonaniu Alicji Majewskiej, a w przedstawionym wykonaniu śpiewaną przez Dominikę Balewską.

Początek jest obszernie zinstrumentowany, mocny dynamicznie i w intensywnym tempie, podkreślający charakter ścieżki dźwiękowej produkcji kryminalnej. Dużą rolę odgrywa tu sekcja instrumentów dętych blaszanych oraz saksofon altowy na tle rytmicznych akcentów reszty zespołu.

Druga część motywu „czołówki” jest narastająca. Rozpoczyna wibrafon, fortepian, gitara oraz sekcja smyczkowa a progresję dynamiczną powoduje dołączanie kolejnych instrumentów grających ten sam motyw w tej samej dynamice.

Piosenka „Przed nocą i mgłą” w rytmie *bossa-nova* poprzedzona wstępem saksofonu altowego w a-moll rozpoczyna się kameralnie, w klimacie klubowym. Po przejściu melodii i przejściu w tonację d-moll wokalistce towarzyszy jedynie sekcja rytmiczna. Stopniowo pojawiają się instrumenty dęte blaszane, dęte drewniane a także sekcja smyczkowa aż do zakończenia tutti w dynamice forte.

Aranżacja, jej wykonanie oraz głos Dominiki Balewskiej wg mnie znakomicie oddają nastrój oryginału i przenoszą w wyobraźni do świata serialu.

2. Muzyka z serialu telewizyjnego „Alternatywy 4”, muz. Jerzy Matuszkiewicz

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: 2 flety, obój, 2 klarnety B, saksofon altowy, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, talerze, wibrafon, shekere, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, harfę, piano, 4 akordeony, śpiew, skrzypce I, skrzypce II, altówki i wiolonczele.

Aranżacja, podobnie jak oryginał jest swingiem w szybkim tempie, ćwierćnuta=165 w tonacji F-dur. Jej strukturę formalną można opisać jako ABA spiętą klamrą 4-taktowego wstępu i zakończenia. Część A - motyw główny grany jest początkowo przez saksofon altowy, puzon oraz akordeony podpierane przez instrumenty dęte drewniane, zawsze, tak jak w oryginale, dialogując z fortepianem, a ze smyczkami i waltornią w tle. Dołączają również fagot i puzony. Towarzyszy im delikatnie sekcja rytmiczna. Za drugim razem do tematu głównego dołączają wibrafon i skrzypce. Przy trzecim powtórzeniu pierwszy temat realizują instrumenty dęte drewniane oraz sekcje smyczków i akordeonów wraz z 2. waltornią i wibrafonem.

Część B tworzy 8-taktowy odcinek zawarty w literze D partytury, w którym drugi motyw melodyczny jest grany unisono najpierw przez sekcję instrumentów smyczkowych następnie z instrumentami dętymi drewnianymi. Swingowe odpowiedzi w układach akordowych pojawiają się w trąbkach i puzonach przy wsparciu waltorni.

Od litery E wraca pierwszy motyw melodyczny w podobnej konfiguracji instrumentalnej. Utwór kończy czterotaktowa fraza, nawiązująca do wstępu.

Całość brzmi lekko, zgrabnie oddając walory oryginału. Opracowanie jest bogate instrumentalnie, wykonane profesjonalnie i ze swobodą. Jedyne pewne zastrzeżenia może budzić długość aranżacji – nagranie trwa, podobnie jak oryginał 1`20``, co w warunkach koncertowych mogłoby go klasyfikować jako przerywnik muzyczny, chyba, że zostaną zastosowane powtórki. Myślę, że przy tworzeniu opracowań, warto wziąć ten element pod uwagę, gdyż w odróżnieniu od oryginału, opracowujący nie jest ograniczony czasem warstwy filmowej. Może również wprowadzić własne elementy twórcze.

3. Muzyka z filmu „Lalka”, muz. Andrzej Kurylewicz

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: saksofon tenorowy, trąbkę B, puzon, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, fortepian, 4 akordeony, skrzypce I, II, III i altówki.

Wg autora dysertacji forma została zachowana zgodnie z oryginalną. Nie wiem, do jakiego tzw. „oryginału” odwołuje się autor, gdyż ogólnodostępne intro do filmu „Lalka” z oryginalnej ścieżki dźwiękowej trwa 1`23`` a nie jak w opracowaniu 3`32``. Intro kończy się mniej więcej, odpowiednio na początku litery D opracowania kilkukrotnie powtórzonym

charakterystycznym pochodem gamowym w górę i w dół w partii solisty. Chcę jednocześnie podkreślić, że akurat rozbudowana i przekomponowana wersja zaproponowana przez Szymona Piotrowskiego bardzo mi odpowiada, szczególnie w kontekście mojej uwagi w poprzedniej aranżacji. Troszkę mam mieszane uczucia dotyczące powierzenia tematu głównego w dużej mierze akordeonowi i gitarze, szczególnie w części początkowej oktawę niżej. W oryginale, temat pełni rolę nie tylko ładnej melodii. Grany na fortepianie, instrumencie młoteczkowym, oktawę wyżej, poprzez odpowiednio krótką artykulację, również poprzez wykorzystanie mordentów przy akompaniamencie ostinato nadaje całości wrażenia pozytywności z poruszającą się tytułową lalką, biorąc oczywiście pod uwagę wieloznaczność tytułu.

Z pewnością dużą wartością innowacyjną są zmiany harmoniczne dokonane przez Szymona Piotrowskiego szczególnie w części C, F i G wraz z wprowadzeniem rytmicznej perkusji. Wynoszą opracowanie na inny poziom, dodając świeżości i pokazując szeroki wachlarz możliwości, które można uzyskać przy interpretacji utworu oryginalnego działając w tym przypadku na jego korzyść.

4. Muzyka z filmu „Dom”, muz. Waldemar Kazanecki

Opracowanie Szymona Piotrowskiego na: klarnet B, saksofon tenorowy, 2 trąbki B, puzon, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, fortepian, 4 akordeony, skrzypce I, skrzypce II, skrzypce III, altówki, wiolonczele i kontrabas.

Aranżacja jest w tym wypadku bardzo wiernie oddaje cechy oryginału zarówno formalne, jak i kompozycyjne głównie koncentrując się na zmianach instrumentarium.

Wg mnie jest to słuszne, gdyż są takie kompozycje, których zmieniać się nie powinno i do tych z pewnością należy muzyka Waldemara Kazaneckiego – introdukcja do serialu „Dom”.

W tym wypadku brzmi pięknie, lirycznie odzwierciedlając całość dzieła w sposób niepowtarzalny z pewnością dzięki wprowadzeniu sekcji akordeonów, które w tym wypadku są jego naprawdę mocną stroną. Trochę z błogostanu słuchania wybudziła mnie perkusja brzmiąca syntetycznie z uderzeniem na 4 w każdym takcie części ostatniej. Dla mnie w tym fragmencie mógłby pozostać dyskretny rant na 2 i 4 lub miotełki.

5. Walc z filmu „Ziemia obiecana” muz. Wojciech Kilar

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: 2 saksofony tenorowe, 2 trąbki B, puzon, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, harfę, fortepian, 4 akordeony, śpiew, skrzypce, altówki i wiolonczele.

Cały utwór jest przekomponowany i przearanżowany. Rozpoczyna go autorski wstęp akordeonów i sekcji instrumentów smyczkowych, następnie z tematem głównym na fortepianie, który jest subtelny, nastrojowy acz wg mnie brzmiący w nagraniu zbyt elektronicznie i z nadmiernym pogłosem. Motyw główny po wstępie jest realizowany w jazzowym charakterze głównie w warstwie harmoniczej.

Druga część walca posiada ożywiony, rytmiczny charakter swingowy, wyraźnie jazzowy. Od części G szeroko zinstrumentowany, w bogatym, pełnym i wyrazistym brzmieniu. Jawi się jako ciekawy i udany pomysł na opracowanie pięknego tematu Wojciecha Kilara.

6. Muzyka z filmu „Prawo i pięść” – „Nim wstanie dzień”, muz. Krzysztof Komeda

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: saksofon tenorowy, saksofon sopranowy, 2 trąbki B, puzon, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, harfę, piano, 4 akordeony, śpiew, skrzypce, altówki i wiolonczele.

Piosenka „Nim wstanie dzień” do słów Agnieszki Osieckiej w wykonaniu Edmunda Fettinga , w oryginale pochodzi z czołówki filmu. Opracowanie rozpoczyna się autorskim prologiem aranżera opartym na motywie głównym . Różni się od ballady Komedy przede wszystkim charakterem jazzowym, który jest rysowany od samego początku szczególnie w warstwie harmoniczej. Różnicowane jest tempo, pojawia się polimetria . Pojawiają się elementy imitacyjne, kontrapunkty. Instrumentacja jest różnicowana od kameralnej do pełnej, a szczególną rolę pełni w niej saksofon sopranowy w zaawansowanych improwizacjach dodający aranżacji i wykonaniu rasowego, jazzowego smaku.

Moim zdaniem bogata aranżacyjnie propozycja Szymona Piotrowskiego jest ciekawa, wartościowa i godnie wpisująca się w szeroki zbiór istniejących i znanych wersji tej trochę już kultowej pieśni.

7. Muzyka z filmu „Prawo i pięść” - „Dziecko Rosemary”, muz. Krzysztof Komeda

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: klarnet B, trąbkę B, puzon, gitarę akustyczną, gitarę basową, fortepian, zestaw perkusyjny, skrzypce, altówki oraz 4 akordeony.

Autor dysertacji podaje pochodzenie utworu oryginalnego Krzysztofa Komedy jako muzykę z polskiego filmu „Prawo i pięść” , podobnie jak utwór poprzedni. Przedstawia film w tytule podrozdziału i nawet przytacza jego fabułę przy omawianiu „Kołysanki Rosemary”. Nie wiem jaki jest tego powód, gdyż utwór nie występuje w przebiegu wspomnianego filmu (znam go i ponownie sprawdziłem). Z pewnością jest znany z filmu Romana Polańskiego „Dziecko Rosemary”, do którego również Krzysztof Komeda napisał muzykę.

Utwór w filmie wykonany jest w tonacji g-moll z wokalizą tematu głównego zaś opracowanie napisane zostało w tonacji c-moll w wersji instrumentalnej.

Temat główny przewija się kolejno w partii fortepianu, następnie przechodzi do klarnetu, który współgra z dobrze zaaranżowaną i brzmiącą grupą akordeonów oraz z partiami trąbek, które jednak w nagraniu nie brzmią naturalnie i wtapiają się w syntetyczne brzmienia smyczków (podobnie jak partia puzonu w literze G). Od części E przy pełni brzmienia orkiestry temat główny przejmują skrzypce w oktawach z altówką. Następnie już szeroko zinstrumentowana kołysanka płynie spokojnie aż do zakończenia. Całemu przebiegowi utworu towarzyszy niczym precyzyjny czasomierz perkusja, która spina utwór klamrą czterotaktowego, samotnego, solowego wstępu oraz zakończenia. Utwór jest pięknie zaaranżowany, lecz w moim przekonaniu nagranie brzmi zbyt syntetycznie.

8. Muzyka z serialu telewizyjnego „Czterdziestolatek” – „Czterdzieści lat minęło” muz. Jerzy Matuszkiewicz, sł. Jan Tadeusz Stanisławski

Opracowanie Szymona Piotrowskiego na: 2 flety, obój, 2 klarnety B, saksofon altowy, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, tamburyn, wibrafon, bęben wielki, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, bas elektryczny, fortepian, 4 akordeony, śpiew, skrzypce I, II, altówki, wiolonczele i kontrabas.

Utwór Czterdziestolatek składa się z trzech części. Pierwsze dwie są instrumentalne, zaś trzecia wokalna - instrumentalna. W części pierwszej linię melodyczną realizuje fortepian z towarzyszeniem perkusji w swingu oraz gitary elektrycznej, basowej oraz smyczków. W ostatnich taktach głównej melodii pojawiają się instrumenty dęte drewniane, jednak w praktyce niesłyszalne, przykrywane w nagraniu przez akordeony.

Druga część rozpoczyna się takt przed literą C. Jest to część również instrumentalna podobnie jak pierwsza. Temat główny grany jest przez całą sekcję dętą, zarówno instrumentów blaszanych jak i drewnianych. Ta część jest w tonacji F dur. Akompaniują instrumenty perkusyjne oraz wiolonczele z kontrabasami.

Trzecia część „Czterdziestolatka” to piosenka tytułowa, w tempie zdecydowanie szybszym od poprzednich, ćwierćnuta=175 w rytmice swingowej, w tonacji oryginału F-dur. Instrumentacja tej części jest szeroka, rytmiczna, w pełni oddająca bogactwo szczegółów wersji oryginalnej. Na uznanie zasługuje wykonanie barytonowej partii wokalnej, która została zrealizowana z dużym powodzeniem i swobodą głosu przez Ryszarda Jarosława Piotrowskiego. Wykonanie jest bardzo dobre intonacyjnie, interpretacja posiada humorystyczny charakter

pierwowzoru Andrzeja Rosiewicza, ale moim zdaniem przewyższa je techniką wokalną, co szczególnie jest słyszalne w kilkukrotnym wykonaniu wysokich dźwięków np. d¹.

9. Muzyka z filmu „Jak rozpętałem II wojnę światową”

muz. Jerzy Matuszkiewicz, sł. Andrzej Czekalski

Opracowanie wokalno – instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: flet piccolo, flet, obój, 2 klarnety B, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, dzwonki, werbel, zestaw perkusyjny, harfę, gitarę elektryczną, bas elektryczny, piano, 4 akordeony, śpiew, skrzypce I, II, altówki, wiolonczele i kontrabas oraz głosy chóralne: tenor, bas i głos wiodący.

Aranżacja jest przeinstrumentowaną, prawie dokładną wokalno-instrumentalną wersją oryginalnej piosenki tytułowej, poza drobnymi zmianami w harmonii i w melodii. Osobiście nie jestem zwolennikiem zmian w melodiach utworów tak wyrazistych, znanych, osłuchanych i ośpiewanych przez pokolenia, chyba że dokonujemy całkowitego przekomponowania utworu tworząc nową, autorską wersję luźno opartą na oryginale. Moja uwaga dotyczy zmiany pierwszej nuty w 4. takcie każdej zwrotki np. „ idziesz i li-czysz naboje ostatnie trzy”, gdzie w oryginale nuta pod sylabą „li” jest o sekundę wielką niżej. Wersja zaśpiewana na 1 dźwięku również ze zmianą harmoniczną mnie osobiście mocno wytrącała podczas słuchania. Jerzy „Duduś” Matuszkiewicz był i jest uważany za genialnego twórcę wielu doskonałych melodycznych motywów filmowych, a jak wiemy, geniuszy się nie poprawia. Jednakowoż całość aranżacji pod względem merytorycznym zasługuje na uznanie i brzmi całkiem dobrze, choć szkoda, że zabrakło ujętego w partyturze chóru męskiego.

10. Muzyka z serialu telewizyjnego „Jan Serce” – „Uciekaj moje serce”

muz. Seweryn Krajewski, słowa Agnieszka Osiecka

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: flet, klarnet B, saksofon altowy, 2 trąbki B, 2 puzony, shaker, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, fortepian, 4 akordeony, skrzypce I, II, altówki, wiolonczele.

Aranżacja instrumentalna obejmuje materiał odpowiadający długości 2 zwrotek oryginału pozostając w tonacji pierwotnej e-moll. Posiada bogatszą instrumentację i wyraźnie jazzowy charakter w odniesieniu do gitarowo - piosenkarskiego pierwowzoru Seweryna Krajewskiego pochodzącego ze ścieżki dźwiękowej serialu „Jan Serce”. Po czterotaktowej introdukcji melodia główna prowadzona jest przez saksofon altowy oraz akordeon przy ograniczonym akompaniamencie głównie sekcji rytmicznej i smyczkowej, na tle perkusji w rytmie bossa nova przy wsparciu shakera. Druga zwrotka to już miękkie Tutti legato z melodią

w sekcji instrumentów dętych blaszanych przejętej od litery F przez akordeony i dęte drewniane aby w końcu znów wrócić do dętych blaszanych.

11. Muzyka z serialu telewizyjnego „Janosik”, muz. Jerzy Matuszkiewicz

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: flet piccolo, flet, obój, 2 klarnety B, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, wibrafon, werbel, bęben wielki, zestaw perkusyjny, harfę, gitarę elektryczną, gitarę basową, fortepian, 4 akordeony, chór mieszany, skrzypce I, II, altówki, wiolonczele i kontrabasy.

Utwór stanowi swoisty przekrój muzyki z serialu. Część pierwsza to słynna czołówka oddana w aranżacji bardzo wiernie pod kątem budowy formalnej i z dobrze wkomponowaną rolą sekcji akordeonów.

Od litery K opracowujący wprowadza więcej oryginalnych pomysłów twórczych opierając się na lirycznych motywach serialu, przekomponowuje, przeplata motywy, proponuje własne ciekawe ujęcia harmoniczne i instrumentacyjne.

Cieszę się, że doktorant w swej wrażliwości dostrzegł i wplótł w opracowanie smutny, przenikliwie tragiczny motyw z egzekucji Janosika, który pojawia się wraz z wejściem chóru w literze T. Osobiście polecam uwadze drugą część tej sceny w serialu, gdzie Jerzy Matuszkiewicz wykazał się klasycznym kunsztem kompozytorskim w przepięknej imitacji na nisko osadzony w brzmieniu zespół instrumentów smyczkowych. Tu trochę mi tego zabrakło.

Zakończenie to dynamiczna, efektowna muzyka z napisów końcowych serialu również opracowana precyzyjnie i brawurowo. Opisana aranżacja wg mojej opinii należy chyba do najbardziej wymagających i udanych w prezentowanym dziele artystycznym.

12. Muzyka z filmu „Podróż za jeden uśmiech”

Muzyka z serialu filmowego *Podróż za jeden uśmiech*, muz. Jerzy Matuszkiewicz

Opracowanie instrumentalne Szymona Piotrowskiego na: flet piccolo, flet, waltornię F, 2 trąbki B, 2 puzony, dzwonki, zestaw perkusyjny, gitarę elektryczną, gitarę basową, fortepian, 4 akordeony, , skrzypce I, skrzypce II, altówki i wiolonczele. Doktorant podał w opisie chór mieszany, którego ani w partyturze, ani w wykonaniu nie ma.

Utwór to swing w tempie ćwierćnuta=c.150. odpowiada wiernie oryginałowi pod względem konstrukcji i melodyki. W pierwszej części temat główny wykonują flet piccolo i flet wraz z dzwonekami i akordeonami. W drugiej części żeńska wokaliza unisono oryginału została zastąpiona najpierw przez akordeon 3. a następnie wzbogacona sekcją instrumentów dętych blaszanych przy wykorzystaniu potencjału pozostałej części orkiestry. Aranżacja, tak jak

oryginał, oddaje lekki charakter przygodowego serialu dla dzieci i młodzieży z lat 70-tych XX wieku.

13. Muzyka z serialu telewizyjnego „Stawka większa niż życie”, muz. Jerzy Matuszkiewicz

Opracowanie Szymona Piotrowskiego na: 2 flety, obój, 2 klarnety B, fagot, 3 waltornie F, 2 trąbki B, 2 puzony, kotły, talerze, dzwonki, werbel, zestaw perkusyjny, harfę, gitarę elektryczną, bas elektryczny, piano, 4 akordeony, chór męski, skrzypce I, II, altówki, wiolonczele i kontrabasy.

Aranżacja, podobnie jak w przypadku muzyki z „Janosika” stanowi wybór fragmentów muzycznych zawartych w serialu i opracowanych w jedno dzieło, Jest równie rozbudowana i wymagająca wykonawczo.

Początek to oczywiście czołówka „Stawki większej niż życie” formalnie i muzycznie tożsama z oryginałem, czasem z kosmetycznymi zmianami harmonicznymi. Podobnie jak w serialu: dynamiczna, energetyczna, tajemnicza i znów galopująca w rytmice.

Po czołówce, od litery D, dla oddechu, słyszymy w wykonaniu akordeonu wersję tematu, którą słyszeliśmy w serialu jako ilustrację partyzantki tzw. „chłopców z lasu”, tam wykonywaną najpierw przez harmonijkę ustną, a następnie poparcie klimatu partyzanckiego rytmicznym unisono w mormorando. Niestety w wykonaniu możemy je sobie tylko wyobrazić, gdyż chór męski jest tu syntetyczny i do chóru nie podobny.

Następnie części od E do G to tzw. „wroga formacja”, muzyka pojawiająca się w serialu wraz z flagami hitlerowskimi, wojskiem niemieckim czy gestapo, szeroko zinstrumentowana, oparta na sekcji dętej w rytmicznych imitacjach krótkim dźwiękiem i z akcentami. Za chwilę opracowujący przechodzi do tematu skradania się, konspiracji obrazowanej przez fagot na tle rytmicznego ostinato harfy i altówek z wiolonczelami.

Następnie mamy durową, pełną optymizmu część realizowaną głównie przez akordeon, która przechodzi w smutny i tęskny liryzm. Pobrzmiwają w niej echa Marsylianki. Po łączniku wykorzystującym temat główny, ale z lekką nutą jazzową w końcówce, następuje dynamiczna muzyka z napisów końcowych efektownie kończąc całe dzieło.

Podsumowując, dzieło artystyczne w postaci opracowań orkiestrowych polskiej muzyki filmowej dokonanych przez Szymona Piotrowskiego jest wartościową propozycją o wysokim stopniu trudności. Szymon Piotrowski niewątpliwie posiada talent aranżerski oraz wysokie umiejętności i wiedzę w tym zakresie. Wybrane przez niego utwory to z pewnością perły polskiej muzyki filmowej za co również należy pochwalić doktoranta. W większości są nie tylko

piękne, ale i wymagające pod względem konstrukcji i faktury a zostały opracowane przez niego na wysokim poziomie sztuki aranżerskiej. Z pewnością dzieło zabrzmiałoby lepiej w wykonaniu pełnej prawdziwej orkiestry i chóru bez wykorzystania w zastępstwie brzmień elektronicznych.

Opis dzieła w formie pracy doktorskiej:

Tytuł rozprawy teoretycznej: „Problematyka wykonawcza w autorskich aranżacjach orkiestrowych wybranych pozycji filmowych.”

Dysertacja zawiera się na 174 stronach. Składa się ze wstępu, 3 rozdziałów:

Rozdział I Geneza powstania – historia muzyki w filmie w świetle wybranej literatury

Rozdział II Aspekty realizacji dzieła muzycznego

Rozdział III Analiza dzieła muzycznego

Wszystkie rozdziały składają się z podrozdziałów. Praca zawiera również spis treści, wstęp, podsumowanie, bibliografię, netografię, spis rysunków i fotografii (215 pozycji; w tym 62 publikacje i artykuły, 7 encyklopedii i słowników, 24 źródła internetowe, 113 rysunków i 9 fotografii). Na końcu pracy doktorskiej znajduje się aneks w postaci 2 płyt CD: pierwsza z wersją cyfrową dysertacji doktorskiej, druga z nagraniem dzieła artystycznego. Doktorant dołączył również do pracy partytury opracowań zawartych w realizacji dzieła artystycznego.

W rozdziale pierwszym pt. *Geneza powstania - historia muzyki w filmie w świetle wybranej literatury*, doktorant przedstawia definicję muzyki filmowej i jej rolę w dopełnianiu warstwy wizualnej filmu. Ukazuje zarys historii muzyki uczestniczącej w kinematografii światowej wskazując na specyfikę obu sztuk, ich powiązań i wzajemnych zależności. Kładzie nacisk na konieczność integracji wizualno-dźwiękowej oraz emocjonalną rolę muzyki towarzyszącej akcji na ekranie, to jest m.in. budowanie napięcia, oddawanie nastroju bohatera, scenerii, ilustrowanie tempa akcji. Doktorant opisuje szeroko i przekrojowo rozwój stosowanych instrumentów i składów orkiestrowych występujących zarówno w epoce kina niemego na żywo podczas projekcji filmów, jak i w udźwiękawianych wraz z rozwojem technologii nagrań i nośników. W stopniu zaawansowanym zgłębił i zaprezentował szczegółową wiedzę dotyczącą najważniejszych i przełomowych dzieł filmowych w kontekście towarzyszącej jej muzyki i warstwy dźwiękowej, wskazując na najważniejsze światowe ośrodki i wytwórnie. Doktorant wykazuje się szeroką wiedzą dotyczącą muzyki filmowej, jej istoty, rodzajów a także przybliżył sam proces i etapy powstawania. W dysertacji pojawia się szeroki wachlarz tytułów filmowych i wybitnych światowych nazwisk tj kompozytorzy klasycy: Siergiej Prokofiew, Richard Strauss, Aaron Copland, czy Dmitrij Szostakowicz oraz specjalizujący się w muzyce filmowej Max Steiner, Ennio Morricone, John Williams. W ostatnim podrozdziale przybliżył rozwój

muzyki filmowej w Polsce od okresu przedwojennego do teraźniejszości w różnych jej nurtach. Wiele dowiadujemy się o twórczości polskich prekursorów takich jak Henryk Wars, Roman Palester, Jan Adam Maklakiewicz, Bronisław Kaper, potem po II wojnie światowej Kazimierz Serocki i Tadeusz Baird aż po Krzysztofa Pendereckiego, Wojciecha Kilara i muzyków jazzowych Krzysztofa Komedę i Jerzego Matuszkiewicza. Nie brakuje również informacji o roli m.in. takich kompozytorów jak Andrzej Kurylewicz, Zygmunt Konieczny, Jan Kanty Pawluśkiewicz, Zbigniew Preisner czy Krzesimir Dębski.

Rozdział drugi jest bezpośrednio związany z tematem dysertacji. Doktorant omawia aspekty realizacji dzieła muzycznego będącego częścią rozprawy doktorskiej. Opisuje podane wyżej składy zespołów i konkretnych muzyków realizujących dzieło z podkreśleniem, że są grupą zarówno artystów amatorów jak i osób posiadających wyższe wykształcenie muzyczne. Przybliży sposoby i tryby pracy zespołu The Nice Band oraz *Konińskiego Kameralnego Zespołu Akordeonowego*. Przygotowanie zespołu wykonawczego do realizacji dzieła artystycznego, pracę nad wybranym repertuarem w zakresie wszystkich elementów dzieła muzycznego. Analizuje potrzebę odpowiedniego przygotowania psychofizycznego wykonawców do koncertu lub nagrania. Kładzie nacisk na dobrą atmosferę i dyscyplinę prób również w kontekście roli dyrygenta i kierownika muzycznego. Wskazuje na potrzebę stworzenia odpowiedniej przestrzeni pracy dla zespołu oraz na naukę współdziałania ze współczesnymi środkami przekazu dźwięku w zakresie nagrań, czy nagłośnienia oraz realizatorem dźwięku.

W rozdziale trzecim pt. ***Analiza dzieła muzycznego*** w oparciu o skład wykonawczy przedstawia badania warstwy muzyczno-wykonawczej utworów instrumentalnych i instrumentalno-wokalnych w kolejności dzieła artystycznego. Doktorant dokonuje szczegółowej analizy poszczególnych utworów, przedstawia aspekty problematyki wykonawczej i interpretacji w zawartych opracowaniach muzyki filmowej. Analizy utworów są poprzedzone genezą powstania filmów i kompozycji utworów muzycznych oraz opisem sylwetek kompozytorów i autorów tekstów.

Rozdział ten jest najobszerniejszy i zawarte w nim treści wskazują na wysokie kompetencje doktoranta w zakresie aranżacji i konstrukcji dzieła muzycznego. Jednakże pragnę zwrócić uwagę na pewne szczegóły, które wg mojej oceny powinny wyglądać nieco inaczej:

1. „07 zgłoś się” był serialem telewizyjnym a nie filmem, jak podaje doktorant. Podobne nieścisłości wkradają się również potem w omawianiu seriali „Alternatywy 4” oraz

„Jan Serce”.

2. Odnośnie zdania „07 zgłoś się to serial kochany i nienawidzony” - jako świadek pierwszych emisji serialu w latach 80-tych nie przypominam sobie kontrowersji wśród odbiorców. W bardzo ograniczonej, wręcz ubogiej ramówce TVP, jedynej w tamtych czasach, kryminalny serial akcji był odbierany generalnie pozytywnie, a nawet entuzjastycznie. Był dynamiczny, atrakcyjny, autentyczny i jak na tamte czasy znikomo podlany ideologicznie, a jeśli już, to dzięki twórcom i aktorom wybrzmiewały one z dużym przymrużeniem oka. I oczywiście wszyscy nucili melodię napisów końcowych.

3. Dotyczy nazw instrumentów podawanych w opisach np. „piano” - poprawną formą w terminologii polskiej jest fortepian. Warto przede wszystkim zdecydować się w jakim języku podajemy skład instrumentów. Większość doktorant podaje w języku polskim tj. skrzypce, altówki, flety etc. dlatego zamiast piano-powinien być fortepian, zamiast cymbals - talerze. Poza oczywiście nazwami własnymi np. shekere. Czy określenie „bas elektryczny” oznacza gitarę basową, czy może jakiś inny instrument? Uznałem, że to pierwsze. Również dobrze jest używać polskich określeń: „śpiew” lub „głos” zamiast „wokal”. Bywa też, że autor nie podaje precyzyjnie składu zespołu za własną partyturą, np. w „Jak rozpętałem drugą wojnę światową” pominął talerze a w „Podróż za jeden uśmiech” wpisał chór, którego tam nie ma. Mając w zapisie flet piccolo i flet, podaje „2 flety”. Flet piccolo zawsze podajemy jako odrębny instrument. Tak jak np. gitara elektryczna i gitara basowa, to nie po prostu „2 gitary”. Należy również podawać strój instrumentów transponujących, czego brakuje w opisach instrumentacji w podrozdziałach, a zostały one dodane przeze mnie podczas omawiania utworów tzn. waltornie F, klarnety B, trąbki B (istnieją przecież trąbki C lub klarnety Es, a to już inne instrumenty). Podobnie jak wymienia się „saksofon altowy”, a nie w skrócie „saksofon”.

4. Doktorant przy omawianiu poszczególnych fragmentów partytury odwołuje się do numerów taktów. Jednak załączone partytury nie zawierają ich numeracji a tylko litery poszczególnych części. Fakt ten utrudnia poruszanie się w partyturze podczas analizy w kontakcie z dysertacją.

5. Zalecam używanie włoskiego określenia „unisono” jako nieodmienne. Odmiana jest potoczmem i używanie jej w pracy naukowej czy języku wykładowym nie jest wskazane. Np. mówimy : grających unisono zamiast „grających unison”, czy sekcja smyczkowa unisono zamiast „sekcja smyczkowa w unisonie”.

6. Zalecam zawsze ponowne przeczytanie pracy, którą chcemy oddać do oceny czy

publikacji, gdyż może to pomóc w uniknięciu błędów wersji roboczej. Odsyłam do strony 62. dysertacji, gdzie w nocie biograficznej Jerzego Matuszkiewicza występują powtórki treści oraz wymieszanie jej pod względem czasowym np. początek znajduje się w połowie.

7. Cytuję : „Waldemar Kazanecki i tym razem świetnie uchwycił historyczny moment oraz skomponował **coś nastrojowego i na temat**”. Ciekawe stwierdzenie naukowe. Proponuję jednak nie używać tonu i zwrotów kolokwialnych na poziomie rozprawy doktorskiej.

8. Zrozumiałą jest dla mnie fascynacja autora wybitną polską kinematografią, jednakże podczas omawiania własnych opracowań muzyki filmowej, ich tajników aranżacyjnych i wykonawczych autor poświęca chyba zbyt wiele miejsca na opisy fabuły, bohaterów, obsady aktorskiej, lokacji, plenerów. Oczywiście są one ważne, ciekawe i potrzebne, ale w odpowiednich proporcjach, dlatego bardziej skupiłbym się na szczegółach dotyczących materii muzycznej.

Pomijając powyższe uwagi stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska odpowiada wymogom. Jest treściwa naukowo, logiczna, prawidłowo zaplanowana, udokumentowana i zrealizowana. Szymon Piotrowski posiada rozległe umiejętności oraz wiedzę teoretyczną jako aranżer oraz dyrygent. Jego opracowania są profesjonalne, atrakcyjne dla wykonawców i słuchaczy. Pragnę też podkreślić jego wyjątkowo bogaty, cenny wkład w kulturę i edukację w zakresie aranżacji na różne składy instrumentalne oraz wokalnie-instrumentalne. Wieloletnie wykonywanie dużej pracy w tym zakresie np. na potrzeby Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca w Koninie, którego młodzi zdolni uczestnicy czy laureaci często potem kontynuują edukację muzyczną na wyższych uczelniach w Polsce – jak doczytałem w materiałach doktoranta, jedna z nich z 2011 r. (wtedy 16-letnia) trafiła po 4 latach do mojej klasy dyrygowania w Akademii Sztuki w Szczecinie i ukończyła Wydział Edukacji Muzycznej z wynikiem bardzo dobrym. Jest to świadectwo jak ważna jest wspólna praca naszego środowiska na różnych etapach edukacji, aby wpływać na inspirowanie, wspieranie talentów i rozwój przyszłej kadry w polskich szkołach i uczelniach.

Konkluzja

W wyniku pozytywnej oceny pracy doktorskiej mgra Szymona Piotrowskiego tj. dzieła artystycznego wraz z jego opisem, stwierdzam jednoznacznie, że stanowi ona cenny wkład w dyscyplinę sztuki muzyczne.

Doktorant zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a szeroka wiedza teoretyczna i umiejętności praktyczne pozwalają mu na prowadzenie samodzielnej pracy

artystycznej na wysokim poziomie wykonawczym . Stwierdzam, że dzieło i jego opis są zgodne z Ustawą z dn. 20 lipca 2018 poz. 1668, art. 187 pkt 3,4 . Wnoszę o jego przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony, a w przypadku pozytywnej uchwały w sprawie przyjęcia publicznej obrony, wnioskuję o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Robert Wiliński